

Handleiding opstellen handelingsplan

Instructie voor leerkrachten

U heeft de SDQ ingevuld en de resultaten bekeken. Maar hoe nu verder? Deze handleiding beschrijft hoe u van het gesignaleerde probleem op een planmatige manier tot een aanpak in de klas komt. Dit kan met een handelingsplan. U gaat na welke ondersteuningsbehoeften leerlingen hebben. U organiseert daarop een passende ondersteuning. Na verloop van tijd evalueert u de resultaten van de aanpak. Een handelingsplan kan voor een individuele leerling of voor meerdere leerlingen worden opgesteld.

Voor iedereen

Dit plan bestaat uit een universele aanpak die bestemd is voor alle leerlingen uit een groep. De maatregelen op dit niveau bestaan uit goed klassenmanagement, een planmatige aanpak van groepsvorming, systematische aandacht voor sociaal-emotioneel leren en een preventieve groepsaanpak van pesten. Denk bijvoorbeeld aan Taakspel: een universeel programma om beginnend probleemgedrag bij kinderen in een vroeg ontwikkelingsstadium te verminderen en om te buigen in positief gedrag.

Voor sommigen

Voor een kleinere groep leerlingen is een universeel programma alléén onvoldoende. Het betreft hier leerlingen die meer dan anderen het risico lopen zich problematisch te ontwikkelen. Deze kinderen scoren in het risicogebied van de SDQ (gele vakjes). De interventies op dit niveau richten zich specifiek op het aanpakken van invloedrijke risicofactoren in het kind en/of de omgeving. Het is de opzet om via een kortdurende, intensieve aanpak de leerling weer op het goede spoor te krijgen.

Voor individuele leerlingen

Voor enkele leerlingen zal er meer nodig zijn dan alleen een aanpak in de klas. In de SDQ scoren deze leerlingen rood. Het kan gaan om leerlingen met ernstig ordeverstoring en regelovertredend gedrag. Zij zijn gebaat bij een gedragsfunctieanalyse ('Waarom doen ze wat ze doen?') en extra ondersteuning die zeer nauw aansluit bij de ontwikkelingsbehoefte. Samen met de ib'er wordt gekeken waarom dit kind zich zo gedraagt en wordt er gezocht naar een passend individueel preventieprogramma zoals de SPRINT Ouder- Kindtraining of een SoVa-training

Opstellen handelingsplan

Voor het opstellen van een handelingsplan is een format ontwikkeld. Deze vindt u op onze website www.hartenzielmonitor.nl onder het kopje 'documenten'. In dit plan komen vijf onderdelen aan bod:

- **Beginsituatie**

Door te kijken naar het Hart en Ziel groepsoverzicht krijgt u een beeld over de sociaal-emotionele gezondheid van de hele klas en die van individuele leerlingen. Of u nu het sociaal-emotioneel welbevinden van de hele klas wilt aanpakken of die van een groepje of individueel kind, het begint altijd met het in kaart brengen van het probleem: de beginsituatie. Op welke gedragschaal scoort het kind of de kinderen hoog en waar heeft u, de kinderen of de groep het meeste baat bij om aan te pakken. Stel vast om welk gedrag het gaat. Bijvoorbeeld een aantal kinderen scoren hoog op emotionele problemen. Beschrijf de situatie zoals u die gesignaleerd en geanalyseerd heeft. In

Handleiding opstellen handelingsplan

Instructie voor leerkrachten

welke situatie vertonen deze leerlingen dit gedrag? En waarom vertonen deze kinderen dit gedrag? Wat zijn de beschermende factoren van deze groep, wat is al ondernomen en wat heeft deze groep nodig? Gebruik bij het vaststellen van de beginsituatie ook ander informatiebronnen zoals de ouders en collega's, maar vergeet ook de leerling zelf niet. Leerlingen kunnen doorgaans goed aangeven wat ze willen leren, hoe ze zich willen gedragen en hoe ze denken dit voor elkaar te krijgen.

- **Doel**

Met de beginsituatie van de groep, subgroep of leerling in uw achterhoofd formuleert u het doel dat u met de groep wilt bereiken. Probeer dit doel SMART te formuleren. SMART staat voor **S**pecifiek, **M**eetbaar, **A**ceptabel, **R**ealistisch en **T**ijdgebonden. In het geval van een individueel plan betreft u de ouders van de leerling en de leerling bij het schrijven van het doel. U kunt ook meer dan één doel opstellen, maar bedenk wel dat het reëel moet zijn om alle doelen te halen.

- **Aanpak**

Beschrijf hier wat de groep of leerling nodig heeft om het doel te bereiken. Met welk eigen gedrag kunt u de leerlingen van deze groep ondersteunen? (zie Aanpak in de klas: oorzaken) Welke activiteiten, programma's of methode gaat u deze groep ondersteunen? Hiervoor kunt u de module Aanpak in de klas en/of de Jeugdpreventiewijzer gebruiken.

- **Organisatie**

Bij dit onderdeel schrijft u op welke afspraken er zijn gemaakt rondom de organisatie van het te bereiken doel. Denk hierbij aan het tijdstip waarop een sociale-vaardigheidstraining wordt aangeboden, wanneer er contact is met de betrokkenen en wanneer de evaluatie plaatsvindt.

- **Evaluatiewijze**

Als het goed is heeft u uw doel SMART geformuleerd, waardoor u – na een vastgestelde termijn – de resultaten van de actie kunt meten. Dit kan bijvoorbeeld door de SDQ te gebruiken of door bepaald gewenst gedrag te turven in de begin- en eindsituatie. Ook kunt u de visie van alle betrokkenen raadplegen, maar bedenk hierbij wel dat dit een subjectief beeld kan geven.